

Posudek vedoucího na magisterskou práci Anety Mistrové: Charakter umělé potratovosti v České republice, Francii, Itálii a Švédsku

Předkládaná diplomová práce se zabývá i dnes stále živým tématem umělého přerušování těhotenství (UPT). Uvedená problematika je zkoumána ve dvou pohledech a to pomocí demografické analýzy a ze sociologického hlediska zaměřeného na studium postojů. Za tímto účelem byly vybrány čtyři evropské země reprezentující regiony severní (Švédsko), západní (Francie), jižní (Itálie) a střední (Česká republika) Evropy a časové rozpětí 1987-2011. Uvedené země mají odlišné vzorce demografického chování a také rozdílně dlouhou zkušenost s legalizací UPT.

Předložená diplomová práce Anety Mistrové má celkem 138 stran, z toho představují přílohy posledních 19 stran. Struktura práce je logická (rozčleněná do 7 kapitol), po úvodu následuje kapitola věnovaná definicím a legislativě, což jsou nezbytné premisy pro mezinárodní srovnání. V odstavci 2.4.1. týkajícím se legislativy UPT v České republice je však na str. 18 (též na str.45) nepřesně uvedeno, že: „*v roce 1962 vstoupilo v platnost vládní nařízení č. 126/1962, kterým byly zřízeny interrupční komise, které měly za úkol rozhodovat, zda má žena nárok UPT podstoupit či nikoliv*“. Komise, které rozhodovaly o povolení umělého přerušování těhotenství byly již součástí zákona č.68/1957 Sb.§3(1), jak je uvedeno také v příloze (str.120) diplomové práce. Změna v roce 1962 (vládní nařízení ze dne 21.12.1962; Předpis č. 126/1962 Sb.§1) spočívala v tom, že se zřídily interrupční komise jako užší komise při zdravotnických komisích. Rovněž ve stejném oddíle na str. 20 je pro Francii nepřesně uvedena délka těhotenství při UPT a to „*do 10. týdne těhotenství*“ bez specifikace jak týdny těhotenství jsou počítány. Ve Francii však: „*L'IVG doit être pratiquée avant la fin de la 10ème semaine de grossesse, soit 12 semaines à partir des dernières règles (d'aménorrhée)*“ <http://www.caducee.net/dossierspecialises/gyneco-obstetrique/ivg1.asp#francaise>. Neexistuje odborný termín „*potratový zákon*“, ale jedná se o zákon o umělém přerušování těhotenství, jak také vyplývá z přílohy na str. 120 a 122. Proto výrazy na str. 19 „*liberalizace potratové legislativy*“ nebo na str. 21 „*regulerní potratový zákon*“, *potratová pilulka* ap. nepatří do odborného textu.

Ve třetí kapitole věnované metodologii jsou postupně popsány zdroje dat, způsob jejich zjišťování a problém mezinárodního srovnávání. Druhá část metodologie potom popisuje metody vícerozměrné statistiky použité pro analýzu postojů. Je zde správně uvedena ilustrační rovnice binární logistické regrese, ale chybí na str. 33 popis závisle proměnné v rovnici *UPT_nevdana*, tj. není kompletně popsán model logistické regrese vzhledem k otázce na str. 31, tj. není specifikováno zda se jedná o jeden, dva nebo tři regresní modely. Podobně na straně 34 není aplikačně ilustrován model GLM, pouze obecně popsán. Kapitola 4 je věnována aspektům ovlivňujícím frekvenci UPT jakými může být i antikoncepce (podkapitola 4.1). V této souvislosti je na str. 36 poněkud nepochopitelná tabulka 2 dat o antikoncepci České republiky, přičemž zde nejsou použita data publikovaná každoročně ÚZIS od roku 1970 (poslední v roce 2011), zatímco v případě Francie jsou použita data publikovaná INED. Pátá kapitola je věnována vývoji umělé potratovosti ve zvolených čtyřech zemích v kontextu úrovně plodnosti a podle věku. Autorka zde používá dostupné demografické ukazatele umělé potratovosti a tato část je přehledně a kvalitně zpracována. Na str. 45 je nesprávný a nelogický komentář týkající se trendu úhrnné plodnosti v České republice a to: „*Od raných 60. let došlo k obrácení situace, kdy úhrnná umělá potratovost klesala a naopak úhrnná plodnost začala nabývat na síle*.“ Jak je patrné z grafu 3 (str. 44) v šedesátých letech úhrnná plodnost klesala s výjimkou dvou let 1963-1964. Rovněž je nepřesný výrok, že „*Nicméně ke konci 70. let téměř vyprchala účinnost pronatalitních opatření a plodnost v transverzálním pohledu se opět vrátila ke klesajícímu trendu, který prakticky trval až do roku 2000*“. Poklesový trend úrovně plodnosti měl v tomto období dvě fáze, přičemž v první, do počátku devadesátých let byl pokles mírný a později velmi urychlený (rovněž faktory uvedeného trendu byly rozdílné).

Druhá část diplomové práce vychází z dat výběrového šetření týkajících se postojů k interrupcím. Autorka správně začíná deskriptivní analýzou a následuje statistické modelování. V této části se autorka nedopouští chyb a interpretace dosažených výsledků je správná.

Hodnotíme-li diplomovou práci Anety Mistrové jako celek lze říci, že přes uvedené nepřesnosti, které se týkají zejména komentářů v první části, autorka odvedla standardní výsledek, práce má také všechny formální náležitosti a proto ji doporučuji k obhajobě.

Prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc.